

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2 50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о год. 6-ій пополудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 9.
ул. Коперника (Людого ч. 9.) Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи зветься лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня ав-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дьяки і приватні денесеня по
15 кр. від стрічки.

Програма роботи в радї державній.

(X) Рада державна скликана цісарським патентом на д. 31-го січня, щоби розпочала законодатну роботу. Під проводом міністра-президента д-ра Кербера відбула ся в суботу кількогодина конференція, на якій неперечно обговорювано вступні формальности, престольну річ і програму в новій радї, а наради ще не скінчили ся і будуть продовжати ся сего тижня. Деякі часописи подали були вісти, що передвеликодна сесія мала би зайняти ся лише інвестиційним предложенєм, законом про рекрутів і бюджетом. Після «Tagespost» ці вісти невірні, бо правительство думає предложити більше число законопроектів визначного економічного інтересу. Чи прийде до обради над тими законами, се річ сумніва. Правительственні круги, як засвідчає вступна статя недільного «Fremdenblatt-u», споглядають скрізь рожеві окуляри на політичне положенє в новій радї державній. Зріст радикальних елементів по однім (німецьким) і другім (чеським) боці не віщує нічого відрядного. Що-до Молодочехів може др. Кербер бути майже певним, а мара обструкції з того боку відступила в далеку даль. Однак з боку чеських радикалів з одного, а німецьких з другого боку можна боятися, що они могли би спинити парламентарну роботу. Тривалість сесії залежати ме отже від становища радикалів. Правительство має намір держати сесію ради аж до великодня (8 тижднів), а по великодні знов скликати.

Тепер відбуває міністер-президент переговори з деякими проводирями пар-

ляментарних сторонництв, щоби дізнати ся про угрупуванє послів і вигляди на парламентарну роботу. Деякі часописи подали вже основу престольної річи. Вісти в сій справі подані є зовсім передчасні, бо хоч престольна річ вже готова, однак не була ще предложена навіть цісареві і тим самим усуває ся епід прилюдної розправи.

Само про себе розуміє ся, що загальна увага звернена також тепер на справу вибору президиї в посольській палаті. Ческа «Politik» думає, що належало-б полішити давню президию Фукс-Праде-Жачек тим більше, що найсильніше тепер сторонництво польске «Коло» імовірно не схоже прийняти ніякого місця в президиї. Однак особа д-ра Фукса є вельми осоружна для німецьких радикалів і можна напевно сподівати ся, що они вже з тої причини, коли-б висовувано кандидатуру д-ра Фукса на президента, розпочали-б обструкцію.

Сего мабуть боїть ся і правительство та має імовірно на приміті д-ра Катрайна, з котрим міністер-президент сими днями вже переговорював. Се не був би, на нашу думку зовсім щисливий вибір, позаяк др. Катрайн і в давніших сесіях показав ся непригідним на таке трудне становище, а своєю справді тирольскою рубашинстю та нерішучістю не вмів собі приеднати симпатій, а на останку в трудній і рішучій хвилі кинув усе і виїхав до Тиролю. Ліберальне дневникарство висуває кандидатуру д-ра Бернрайтера, але сей мабуть не тільки з боку німецьких радикалів дізнає би опори, але й з боку Чехів. Німецькі радикали будуть певно висувати Прадого. Одним словом — вже сам вибір президиї насуває великі труднощі задлятого, що

рада державна розбита на багато дрібних груп і ані на однім ані на другім боці нема парламентарної більшости.

Руска справа в урядовім освітленю.

(Далі.)*

Хоч губернатор Залеский видав згаданий розпорядок про викладовий язык в гімназіях галицьких і у Львові тимчасово, мовби на пробу, пише др. Лозинский, і хоч в нім зовсім не виразив свого уповажненя, як єму закидувано, односторонно в користь польского языка, коли німецький язык узгляднено відповідно державним інтересам, а руский відповідно єго тодішньому розвитку, повстало велике невдоволенє в рускім таборі. Полишенє німецького языка не вразило тут нікого, але часткове заведенє языка польского прийнято там яко насилу сповнену на засаді народної рівноправности. На чолі невдоволених стояла Гол. Руска Рада і поспішила до цісаря з жалобою і просьбою, щоби із східно-галицьких гімназіях усунено польский язык, а замість него знов заведено німецький як викладовий. Ся петиція говорить вправді про руский язык, але признає, що в теперішнім стані він не є так розвинутий, щоб міг бути викладовим.

У Відні в хвилі внесеня сеї петиції реакція розливалася повною струєю, а германізація цілої Австрії займала в її програмі перше місце. Губернатор Залеский уступив із свого становища, а управу краю по нім обняв Голуховский. Міністерство просвіти покористувало ся петицією Гол. Рус. Ради, щоби усунути польский язык в галицьких гімназіях в користь німецького, знесло в січні 1849 розпорядженє в

*) Див. ч. 5. Руслана.

Два ставки.

(Весняна іділія).

(Конець).

Руський Жабур сидів спершу спокійно на березі, приглядав ся всему і слухав. Але гадка про висість польских жаб страшенно гризла його, тому крикнув він з обуреня: «овва!» і, не чекаючи на конець польского концерту, скочив у річку та поплив у громадський ставок. Найшов тут у тропіі ученого професора, доктора Жабського, збудив його носом і спитав наляканим голосом:

— Чи Шевченко не писав нічого про руські жаби?

Др. Жабський думав кілька хвилин. Підніс очи до неба і почав говорити поважно: — Наш батько Тарас, заким завалив лучницю правди, волі і науки, муєв перше уродити ся і він справді уродив ся в часи Наполеона Великого, коли в Европі...

— Я не про се питаю ся, тільки чи він писав що про жаби?

— Почекай, я тобі скажу: то все треба брати історично, генетично і критично, треба показати звязь...

— Ет! бузько тебе бери!

І Жабур поплив дальше, до громади менше вчених жаб. Збудив усіх голосним окликом: «Куми! куми! ех-ех-ех!» Виліз на листок і ждав

— Квак! квак! Що таке? — спитала ся його громада.

— Кривда вам! — зверщав Жабур. — Ви спите, а там у польським ставку наші сусіди величають ся, що нема понад них, що вони найкрасні сьпіваки, порівнують себе з богами, а нас не мають і за комарів! Мої куми і кумове! Чиж є що на сьвітї красше, як українсько-руска пісня, як наші руські жабячі концерти! Нехай поети величають нас або й ні, — ми скромні і сьпіваємо не для людей і не для слави, — але наша пісня, наша дума не вмере, не загине! Наші пісні красні, як польські, наші концерти мають європейську славу! Тільки що ми не вмємо так надувати ся, як польські жаби! Але нехай вони собі й не знати які мрії снують про одно море, ми в се їх море не поліземо, ми не дамось, нас більше тут! Нехай собі польські поети величають свої жаби, а ми все таки горю! Наша девіза:

Польських жаб най поїдають

довгоногі бузьки;

жабні жаби не сьпівають

так гарно, як руські»

— Жабві жаби не сьпівають так гарно, як руські! — засьпівав ставок. — Славно, куме! Хе-хе-хе!

— Сьпіваймо, братя! Покажім, що ми знаємо!

І руський ставок почав сьпівати. Спершу жалібно, так жалібно, що аж серце краяло ся, на нуту: «А ти поїхав, мене понехав!» Потім

виступив мужеський квартет і засьпівав: «Реве та стогне Дніпр широкий», пісно дуже відповідну до нічного концерту на ставку. Далі панна Жабківна, вилізни на тропу, сьпівала чудовим сопраном: «Ой одна я, одна!», збуджуючи загальний смуток у серцях жабячих кавалерів. Вкінці цілий ставок засьпівав ретроуггі, зложене по руському звичаю з похоронних і весільних пісень. Хор був прегарний і разом з ясною весняною нічу впливав на жабячу душу так, що вона ропливалася по цілім ставку.

Просьпівавши так кільканайцять пісень, руський ставок утомив ся і затих. Коли чув, а в польським ставку сусіди як почнуть сьпівати: «Jeszcze Polska nie zginęła», — аж луна йде! Гей, як прокине ся руський ставок, як загремить: «Ще не вмерла Україна!», — настав такий вереск, що й розібрати було годі, що сьпівали одні, а що другі.

І не вмовкали вже оба ставки аж до самого досвіта, коли на край-небі зачервоніло ся сонце. І були би сьпівали привітну пісню самому сонцю, але з села надлетіли три бузьки, стали кружляти понад обома ставками, — всі жаби пірнули у воду і замовкли.

Конюх, що лежав на пасовиську і зовсім припав росюю, підняв ся помалу і закликав: — А грім би вас побив, прокляті жаби! Цілу ніч спати не дали!

Осип Маковей.

29. вересня 1848 і рескриптом з 4. грудня 1848 і 8. січня 1849 розпорядило полишити німецький язик як викладовий в східно-галицьких гімназіях аж до часу, коли стане можливим заведе руского язика в тій ролі. В цілі видосконалення руского язика, каже сей рескрипт, наука руского язика винесена в усіх гімназіях східної Галичини на становище обовязкового предмету для всіх учеників, отже й для польських. Рівночасно відкликано розпоряджене що-до переімени одной львівської гімназії на виключно польську.

В кромержискім соймі, каже др. Лозинський, репрезентанти сего напряду Гол. Рус. Ради, приплескували правительству. На інтерпеляцію, внесену в тій справі польским послом Дилевским, гр. Стадіон міг покликати ся на ті прояви вдоволення і запевнити, що руске населенє переняте неохотою до польского язика, а радо приймає замість него німецький язик. Навів притім гр. Стадіон промову ректора львівского університету проф. Танґля до гр. Голуховского яко новоіменованого начальника краю. «Університет львівський, говорив проф. Танґль, переіменив ся зовсім, став ся руским або радше руско-німецьким в тім розуміню, що аж до часу, коли руский язик дійде до повного наукового виобразованя, німецький язик має остати викладовим. Весь край сегобіч Сяну не посідає ся з радости і вдячний за сю мудру постанову міністерства, бо тим заспокоєно его справедливї бажаня».

Гр. Голуховский не заперечив тоді тому і не виступив з такою ремонстрацією як в боротьбі з Гамерштайном, а вижидав пригіднійшій хвилі, щоби відтак поступенно здобувати права для польского язика. З часів абсолютної системи находить ся в актах міністерства просвіти урядовий документ, в яким висловлено вражіння повисших розпорядків германізаційних. Др. Евзобій Черкавский в інспірованім гр. Голуховским справозданю до міністерства просвіти писав от що: «Як болютно мусіло відчути польске населенє се обмежене уступок призваних раз її язикови, або радше безусловне усунєне тих розпорядків що-до східної Галичини, се було явною справою. Вправді польске населенє становить меншість в східній Галичині, беручи числово, але ся меншість є вельми значна, а інтелігенцією та більшою мірою посіданя так визначна, що надає характер висшим класам суспільности. Коли крім того розважимо, що єї веретви рускої суспільности, які користали з гімназіяльних шкіл, в щоденнім житю уживають майже виключно польского язика, так, щб сей язик можна вважати що-до тих верств вправді не яко матерній, але яко загально уживаний і пригідний до присвоєваня собі перших виобразень і розумінь, то повисший розпорядок мусів видати ся з одного боку за строгий, а з другого невідповідний природі речі. Розпорядок сей мусів викликати тим прикрійше вражінє, позаяк запало оно в користь елементу, якому навіть єго репрезентанти не вважать ся признати духової рівнорядности в сїм ступні, щоби крім засадничого признаня міг ще більше вимагати, а консеквенцій звідси випливаючі в обсягу шкільної науки застережено аж будуччинї непевній і залежній від ріжнородних в части не легко здійснимих условій. Загально заволоділа думка, що несправедливо віднято добродійство побираня висшої науки в загально уживанім польским язиком, іменно супроти факту, що серед дійсних відносин суспільних і культурних в краю не видавало ся імовірним, щоби в певнім з гори означити ся даючим часі руский язик вслїв двигнути ся на становище такого загально зрозумілого середника для порозуміня, яким нині є польський язик. Примус учити ся в гімназіях як обовязкового предмету язика що-до виробленя так низького стоячого як руский язик, прийняло польске населенє з видимою неохотою. Найбільш проявило ся се в столиці краю, де відносини польского населеня до руского представляють ся найвисше як 6:1. Тимто в другій гімназії, для обезпеченя поваги закону і єго переведеня треба було ужити примусу супроти опорної молодіжи».

(Далі буде).

Недуга королевої Вікторії.

Телеграми принесли дуже скупі офіціальні вісти про недугу королевої. І се зовсім зрозумі-

ле. В критичній хвилі ніхто з окруженя королевої не думає про те, щоби заспокоїти дневникарку цікавість, але всі в глибокім жалю придумують, якими би се висилєнями лікарської штучки і добром знаменитих лікарів піддержати загрожене здоровлє королевої Англії. Вчєра о год. 10. перед полуднем прибув до Осборн др. Тома Барлов для чинної помочи при ложі болізни.

Жаль і співчутє поділяє ціла Англія для своєї обожаной королевої і прямо розхапують дневники, щоби довідати ся про яку відрадінішу вістку про стан здоровля старенької Вікторії. І справді вчєрашній урядовий бюлетин о год. 11. перед полуднем подав слабу надію потіхи: Стан сил королевої — звучить бюлетин — від півночи трохи підїє ся. Королева приняла також трохи поживи і покріпила ся ним. Сили в дальшій ході не зменшають ся. Найбільше занепокоєнє викликають симптоми перериваного круженя крови. А бюлетин, виданий о год. 5. пополудни, потверджує: Легке поліпшенє в стані здоровля королевої, яке проявило ся рано, трєває дальше.

Що-до жерела наглої зміни в стані здоровля королевої подають, як ми се вже доносили, апоплетичний удар, який в наслідках став причиною частинної утрати бесіди і взору. Також приймає поживи було злучене з великими трудностями. Перед утратою притомности королева вже не виділа нікого, лише яку чверть години пізнавала ще кв. Валії.

Також і вісти з Африки могли причинити ся до розстрою організма королевої, бо дневники доносять, що королева, коли її відчитувано телеграми про смерть офіцірів з аристократичних родин, діставала спазматичного плачу. Після такого зворушеня королева западала в стан довгого, томлячого сну, який знатно підкопував єї сили. Пригадують, що аудієнція повернушого з Африки Робертса трєвала дуже коротко, бо королева нагле заснула була.

Німецький цїсар і князь Валії прибули вчєра вечером до Осборн. Князь Валії відвідав сей час умираючу матір і повернув з комнати до глубини зворушеній і розжалений. Як зачувати, цїсар Вільгельм не забавить довго в Англії і верне навіть перед евентуальним похороном королевої. На похорони прислав би цїсар евентуально заступника. Помимо, що послїдний бюлетин звучить корисно, ніхто не має надії на щасливий вихід — се зазначають вчєрашні вєчїрні дневники — і леда хвилі ожидають смерти королевої Вікторії. В найвисших державних урядах заходять ся коло підготовленя всего потрібного для зміни престолоа. В Віндзорі пригтовлюють апартаменти для двора.

На переломі столїтя.

(Огляд на минулий вік).*)

Переживаємо важну хвилю... XIX-ий вік потонув у глибині історії, на овиді сьвіта зійшла вже зоря нового, XX-го столїтя. Крім краю «боязни божої і добрих обичаїв» себ-то Німєччини, де краснорічивий цїсар проголосив 1900. рік першим роком XX-го столїтя, сьвяткує увесь цивілізований сьвіт з сєгорічним Новим роком перехід з XIX-го в XX-ий вік більше або менше торжественно та величаво і бундючно... Хоча жите чоловіка, як і загалом жите і поступ людства не дадуть обняти ся в тісні рамки математичної формулки, хоч розділів історії людскости не можна брати осібною, самих для себе, бо процес всякого жита, отже і людства, супонує довгий і непереривний ланцюх причин, в яким одно звено вьязеть ся з другим, та проте учені, політики, статисти розтинають людскість на певні періоди задля лекшого наукового розгляду в її поступі, уссовершеню або й упадку... А такими догідними, ідеальними границями суспільного обрахунку являють ся поодинокі столїтя, яко більше-менше замкненє число людского жита... І ми хочемо кинути нині низку промінів на широку просторинь умерлого столїтя та начеркнути бодай найзагальнійше та здебільша його образ. Нашим старанєм буде

*) Сим оглядом витано Новий рік на новорічних вєчерниціях в рус.-кат. духовній семинарії; виголосив єго як промову п. П. П.-н.

зобразити фізіогномію, лице XIX-го віку і се питанє розберемо з трох головних боків жита людства взагалі — іменно — політичного, релігійного та науково-поступового.

Вік старий — значить XVIII-ий — відійшов серед бурі — революції, кликав поет в зараню умерлого столїтя, новий вік — зн. XIX-ий — отвираєть ся серед крови. Бутний Корсикавець валив трони, заорював межі держав... вніс в Европу передпотоповий хаос... Та зарозумілість, ненажирна захланність, брак міри не можуть числити на тривкість та успіх. Наполеон унав, а з ним провалив ся і весь його політичний перестрій Европи, яко збудований, сказати, прихатцем, без обдуманого пляну, на піску. Та ми мврили-б ся дуже, колиб хотіли приривнати наполеоньску епопею до огню, що скоро запалахотить, ще скорше гасне... Погас вправді огонь на поли битви і цезли военні здобутки Наполеона, але зовсім не погас, а навпаки засіяв огонь ярким полумїєм в ідеї, думках людских. О ціле небо важнійшим від хвилевого політичного перевороту є переворот понять, домінуючих доси всевладно в сьвітї. Нові течії кивенї французскою революцією виповили всюди завзяту борбу старому порядку сьвіта. Абсолютизм, монархізм, цезаризм увіковіченї довіковою традицією, права і привілеї історично набуті з одного боку — сьвіжі, новітні, елементарною силою і неумолимою льогікою перті ідеї сьвітаючої зірки національної самостійности, свободи і волї народів, політичних прав одиниці-чоловіка, горожинина в державі... а все те на підстїлці раг ехсєллєнсе демократичній з другого боку — се дві засади, які станули чоло в чоло до борби з собою. І сей процес ферментації політичної думки, її перетравлюваня, дозріваня і поступенного здійснюваня в житю людства виступає завзято і грізно в першій половині минулого столїтя, розвиваєть ся вже повільнійше і тихійше в другій, а коли замкне свій рахунок — се вже тайна будучности.

Даремно покушала ся реакція завернути колесо історії в давні часи, надармо хотіла привернути status quo ante революції, не міг розв'язати накопичєних трудностей анї відєньський конгрєс, анї Мєтерніх, такий хитрий шєф старої, консервативної політики—нічого не здїлав сьвятій союз трьох монархів задля оборони монархічної ідеї, звернений проти «доктринам» французскої революції — новий напрямок бере своє, нові струї думки щораз поглиблюють кориго і хоч старий напрям ще переважає, та про те стоїть на вульканічній почві готовий вибухнути з кождим часом. Більшаюча національна самосьвідомість, та горожаньске почутє обгортаюче все ширші маси пре до політичних реформ, а заверухи межи 1840—1850 рр. є переломом і кульмінаційною точкою в перестрою Европи в напямї жита народів. Місце абсолютної монархії займає репрезентацияна система державного ладу і конституційна форма входить в жите. Половина XIX-ого віку — се межа, від котрої починаєть ся в історії умерлого столїтя нова доба морального і політичного напрямку жита народів — се висьпівувана поєтами, друга (по французській революції) — бодай на око — весна народів.

(Далі буде).

З політичного поля.

Між радикальними польскими сторонництвими проявляє ся дуже оживлений рух частию для підготованя кампанії в радї державній, а ще більше для справленя терену до соймових виборів. Про сей рух доносить Gazeta Narodowa, що слїдує:

Сконцентровані вступають до польского Кола і хочуть в єго лоні творити осібну групу — «ліве крило». Хочуть також послів, які належать до соймової лївиці (т. зв. сецєсіонїстів), позискати для сеї групи, лагодячи в сїй цілі свій опозиційний тон. Примилюваня до радикалів завели рішучо сих панів. Отже не хочачи зависнути в воздуху на парламентарній арені, старають ся тепер доконати нової концентрації — зверненої децо на право.

Зараз на першій засіданю Кола сконцентровані поставлять внесенє на ревізію статутів Кола — щоби сплатити моральний довг, з ча-

сів виборчої акції зятягнений супроти виборців, перед якими виговорювали, що ся влізло на дотеперішню організацію Кола. Коло вибере очевидно комісію для сего внесення і принайменше на разі — скінчить ся на тім, як в р. 1897.

Десять послів польских селян, які мають остати поза польским Колом, віддають пп. Стапінський і Стояловський під команду пос. Брайтера, «независимого соціаліста». Кс. Стояловський учить его тепер ролі «людового» провідника. Рівночасно вже розпочато приготування для запевнення Брайтерова вступу до краєвого союму, що для ролі, яку він має відгравати в державній раді, є для него доконечно потрібним. Він розпустив вже своїх агентів у львівський повіт, запевнивши ся, що Романчуківський комітет допоможе ему до поборення посла сего округу, Меруновича і не поставити осібного, руского кандидата.

Війна в Трансвалі принесла великий сором англійському оружю. Кількох генералів, між ними і Булера, відкликано до Європи, бо діставши ся до боєрської неволі, зобов'язали ся словом чести не воювати з ними. Але коли число полонених і випущених на волю зросло до десятка тисяч, заряд армії не бачучи на дане нима слово чести, оружував наново бунтівних полонників та вислав їх на поле битви. Отже тепер заявив Девет, а за ним прийняли сю засаду і всі прочі боєрські команданти, що они від тепер англійским полонником стануть вибивати горячі печатки на тілі розваленим зелізом і відтак будуть пускати їх на волю. Коли такий нап'ятований оружуєть ся і понаде другий раз Боерам в руки, — дістане кулькою в лоб.

Але тоту жостокість викликали самі Англичани. Коли поверх чвертьмільонова армія не могла зломити опору Боєрів в отвертій і чесній бою, зачав Кіченер намагати варварством: палив фарми і нищив маєток всіх Боєрів, менша о те, чи властители фарм брали ще участь в війні, чи ні; жінки, діти і взагалі всіх членів родин тих Боєрів, що лишили ся при своїх командах, інтернував майже голих в містах, де панує брак всего, що найпотрібніше до життя; цілий Трансвал і Оранію перемінив в одну велику купу попелу. Таке поступоване, замість зломити Боєрів, зробило їх ще завзятійшими. Одні не мали вже що стратити, другі загоріли жаждою помсти. Такі люди ідуть сліпо на найбільшу небезпечність і не перебирають ні в пляхах ні в середствах. Боєри доконали сего, чого до недавня ніхто був би не сподівався. Своім нападом на Каплянд змінили Боєри ситуацію о стілько, що доси боронили своєї землі перед Англичанами, а тепер Англичани суть змушені боронити своїх посіслостей перед Боєрами.

Безвихідність положення Англичан в полудневій Африці представив звісний англійський політик Лябушер в часописи Truth: «Ми займали Преторію. Ми нераз тішили ся, що війна скінчена, між тим єї кінець так далеко, що его може добачити хіба око судьби. Навіть «утлендери», за котрих ми кров проливаємо і наші скарби нищимо, протестують против війни, бо она їх нищить. Більшість населення в Каплянді з трудом можна удержати від прилучення до неприятеля. Ціла полуднева Африка в ворохобні. На місце закона в многих місцевостях заведено військовий суд. Тих 40.000 воєків, котрі мали зломити кожний опір, наросли до 200.000 людей. До 14.000 з них убито, звиж 30.000 ранено. Тепер ми просимо кольонії, щоби прислали війско, ми подвоюємо і потроюємо платою охотників, щоби їх притягнути. Наші видатки вносять вже більше як 100 мільонів фунтів (2400 мільонів корон). Ми мало довідуємо ся, що в Африці дїє ся, хіба, що кожного тижня видаємо до 2 мільонів фунтів і читаємо спис нових убитих».

НОВИНКИ.

— Календар. В середу: гр.-кат. Григорія нис.; рим.-кат. Іоана. — В четвер: гр.-кат. Теодосія; рим.-кат. Тимотея.

— Іменованя. Шкільна рада краєва затвердила в учительскім заводі і надала титул професорів: кс. І. Стисловскому, рим.-кат. катехиті в бучацькій гімназії, З. Екгардови, учит. самбірської гімн., П. Бельскому, учит. ясельської гімназії і І. Кружльови, учит. тернопільської гімназії; стабілізовала: Гната Маєра, учит. брідської гімназії, Григорія Наливайка, учителя П. коломий-

ської гімназії, Л. Ціліньского, учит. станиславівської гімназії; вкінці іменувала заступниками учителів: Г. Комперду в тернопільській гімн., В. Стемпіньского в золочівській гімн., Фр. Скурского і Ст. Левицького в ІV. гімназії у Львові.

— Виклад проф. Карєєва про «Значінє Михайловского в російській літературі» згрумадив, на великий жаль, не дуже значну публику. Явилось всего около 150 осіб, в більшій часті академічної молодіжї. «Старша братія» прибула лише в дуже малім числі. А жаль великий! раз тому, що викладав поважний гість, чоловік глибокого знаня, друге тому, що проф. Карєєв говорив про визначного російского публіциста, соціолога і критика, ілюструючи его діяльність відносинами, в яких він жив і трудив ся. З самим викладом і его змістом читателів наших знакомити не будемо, бо він появлять ся небагато в друку, в українським перекладі, в «Літературно-науковім Вістник-у». На вступі перепросив проф. Карєєв, що не викладає в нашій рідній мові, лише в мові для нас чужій. Двогодній, незвичайно совісно оброблений виклад, виголошений з памяти, викликав гримкі оплески. Дохід з викладу призначено на бібліотеку наукового товариства імени Шевченка. З нашого кацапского штабу явили ся лише два репрезентати: Мончаловський і Яворський. А шкода, що не прибуло їх більше. Головно шкода, що не прибули наші молодші янічари, що знає російської мови маніфестують лише словами: «што» і «как». Були же може і вперше почули «настоїщий рускій языкъ» і пересвідчили ся, які они... бідні і темні.

— «Тернопільський Боєн». Під такою назвою засновано в Тернополі товариство співаків, а дня 17. с. м. відбули ся его перші загальні збори. Голова комітету, що займаєть ся введенєм товариства в житє, п. Гринецький, отворив збори короткою промовою, а по відчитаню статута візвав до вибору виділу. При сій точці мусіло ся узглядняти оправдане домаганє численно зібраних красавиць і вибрано до виділу дві пані, а третю заступницею. До виділу ввійшли кримських п. Мидловський яко голова, п. Вітошинська яко заступниця голови, п. Терлецький яко дїрігент і Левицький Іван яко заступник дїрігента. Новому товариству жєлаємо гарного розвитку!

— Оперову і опереткову трупу складає б. директор львівского театру Людвик Геллер, наміряючи з нею обїхати великі міста Росії, Італії і Америки. Початок артистичної прогульки установлений на 1. серпня, а буде трєвати що найменше цілий рік.

— Вісти з Америки. Два Русини, пп. Бодруг і Іван Негрич, зістали учителями в публичних школах в Канаді. Перший з них дістав посаду в Дофін, а другий в Сифтон Манїтоба. Є се річ немалої ваги для канадійских Русинів, бо місцевости ті заселені самими Русинами, а їх діти учив доси Англієць, котрий по руски не розумів ані одного слова.

Руска кольонія в Syrakuse, N. Y. задумє побудувати свою церков. На сю ціль зібрано понад 800 доларів, але доброму поведєню справи шкодять інтриги о. Волкая, котрий робить ріжницю поміж членами «Союза» і «Соединенія».

В Ethelbert, Man. в Канаді відбув ся дня 5. сїчня с. р. вечерок і концерт руских співаків під проводом п. О. Бачинського. Співано коляди і народні пісні, а закінчено імном «Ще не мерла Україна».

(За америк. «Свободою».)

— Лови на львівских злодіїв устроїв собі оноді агент Пшестшельский і вивязав ся зі своєї задачі знаменито. Сіть, а радше «Іванова хата», заповнила ся самими липшими рибами з львівского бруку. Між иньшими Пшестшельский спіймав Івана Оберта і Филипа Ерліха, спеціалістів в пивничних крадіжах. Красний пол заступали Йосифа Дікаль і Катерина Ештад, знамениті сили в кишєневих крадіжах і т. д.

— Ні зима, ні осінь. Над Львовом високо повисли оловяні хмари тяжкі, пригноблячі, а під ними немов фестони стелять ся мрачні, воєкі хмарки над снігом покритою землею. І холодно і мрачно і воєко при кінці сїчня — час як-раз найвідповіднійший для інфлюенції.

— Привіт ХХ. столітю. Марк Твен, славний американський гуморист написав на межі двох століть «Привіт ХІХ. столітю, зложеної ХХ. столітю»: «Передаю Вам отсю шановну госпожу, що зве ся цивілізація; она вертає з рабівничких походів на Кіючав, на Манджурию, на полудневу Африку і на Філіпіни, збруджена і збезчещена, з підлотою в душі, з награбленою добичею в кишєнях, з облудою на устах. Дайте їй мила і ручника, але не показуйте зеркала».

— Заплата за услугу. Із Землуня доносять, що там зловлено убійника Марича, котрий убив в Білгороді дозорця арештантів і цілу его родину і втік з арешту. Убійник зажадав був від дозорця Пєвача води, а коли той отворив двері, Марич убив его зелізною вагою. Описля побіг Марич до помешканя Пєвача і там убив его жінку, трєх дітей і 18-літну своячку. Коли Марича знов зловлено, сказав він: «Я убив в Біл-

городі шєстєро людей, а в Деєш четверо. Робіть тепер зі мною, що хочете».

— З Хойниць доносять, що увязнено тамошного професора Вайхля під закидом замордованя Вінтера.—Близших вістей про се на разі нема. Звісно лише певно, що Вайхльови вже давнійше якийсь дневник закинув довершенє убійства на Вінтері. Іменно в той спосіб, що Вайхель з жєною стріляли Вінтера на проході за містом і убили его. — Вісти про Вайхля і тим подібні мають ширити хойницькі жиди, щоби відвернути погоню прокуратурії за властивим убійником.

— Нещасна пригода приключила ся в Новім Селі коло Цішанова в ночи на Новий рік. Під час нічного богослужєня в тамошній церкві сєлянн Йосиф Сьпівак стріляв коло церкви з моздїрів. На нещастє один моздїр пук, а кавалок зеліза влучив Сьпівака в горішню щєку, і розстрєскав єї на кусні.

— Напад вовків. В Рєнєї, в Сімогороді, напали вовки на двох воєків, що піхотою вертали зі сьвят до міста, і мимо оборони загризли їх. Другого дня на поли найдено лише військові мундури, покровавлені і пошарпані.

— Небезпечний вєзєнь. Злодій і убійник Ванєк у Відни, про котрого ми вже доносили, що наполоханий під час крадежи застрєлив трєх людей а двєх тяжко скалчєв, хотів сими днями убити дозорця арештантів. Ще коли его перевєдено зі шпиталю до арешту, відгрожував ся він: «Коли мене повісять, то ще один зі мною піде». Отже оноді хотів дозорєць Мінстер подати ему якусь зупу на свіданок і отворив кєлію, де разом з Ванєком сиділо ще кількох арештантів. Ванєк лежав на тапчані і не рушав ся. Дозорєць відозвав ся тоді до него: Міг бись встати і взяти собі, а не щоби тобі ще послугувати. Ванєк кинув ся як лютий звір і крикнув: «Мовчи, бо тебе забю». Мимо того дозорєць рушив его за руку. Ванєк схопив ся тоді і кинув ся на дозорця як кіт та був би его задушєв, якби той его не був в цілої сили відтрутив. Тоді вхопив Ванєк малу деревляну посудину на воду і кинув нею дозорєцеві в голову, але лиш легко зранив. Другі арештанти кинувлись на Ванєка і стали его бити. Остаточно его звязано і поки-що тяжко побитого відставлено до арештантского шпиталю.

— Дрібні вісти. Ян Шєпанік заручив ся в Перємишлї з п-єю Вандою Дайковскою, дочкою тамошного лікаря. — Міську раду в Стрию розвякано, а комісарєм установлено Жигмонта Рєтінгєра. — Дня 26. сїчня припадає 80-літня річєниця уродив о. крпл. А. Петрушевича, яку львівськє москєфіли заходять ся обходити торжєственно.

— Гумористичний кутик.

В театрі.

— Хто се може бути сєй анонімний автор штуки.

— На кожний спосіб якийсь лікар, бо на кінці всі ділаючі особи умирають...

Любов до кінця віка:

Лєдвї рік, як ми з тобою

Стали під вінець,

І палкїї любови нашїй

Вже прїйшов кінець.

Чом менї ти, чоловіче,

Вже невїрним став,

Мою віру, моє щастє,

Долю мою вкрав?

От, нещасна моя доля

— Жінка нарика' —

Тиж присяг любити вірно

До кінця віка!

Прєдїв до віка любив я

— Кажє чоловік —

Але вже тамтой скінчив ся

И настав новий вік.

З дївового інститута.

Профєсор: Слово о Полку Ігорєвім називає віщунами нещастє круків і гайворонів; котра могла би ще назвати якого птаха, що віщує нам лихо?

Пєнсіонарка: Бузько...

Наука, штука, література,

Сими днями вийшов накладом Наукового Товариства імени Шевченка перший том «Часописи правничої і економічної» під редакцією д-ра Станіслава Дністрянського, доцента львівского університету (продовженє дотеперішної «Часописи правничої» д-ра Костя Левицького). Сей том обіймає 12 аркушів друку, а зміст его такий: 1) Передмова (від нової редакції); 2) Андрий Гошовский: Про новий напрям в науці приватного права; 3) Др. Станіслав Дністрянський; Бернєвська унія і наше відношенє до неї; 4) Др. Іван Франко: Грималівський ключ в р. 1800. Велику часть видавництва займають оцінки і реферати з усіх областей науки права і економіки, оброблені головою слухачами правного виділу львівского університету.

ВІСТІ ЕКОНОМІЧНІ І СТАТИСТИЧНІ.

Замкнене рахунків «Красового Союзу кредиторів», стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, за місяць грудень 1900 року:

Стан довжний:

1. Удїли членські	25.902 кор. 69 сот.
Фонд резервовий	758 " 96 "
2. Вкладки:	
Стан з 1. груд. 268.397-68 к.	
вложено	30.595-47 "
винято	3.423-38 "
Стан з 31. грудня 1900	295.569 " 77 "
3. Сальдо відсотків	9.191 " 73 "
4. Спеціальна резерва	96 " 86 "
5. Решта чистого зиску з р. 1899	91 " 88 "
Сума	331.611 кор. 89 сот.

Стан чинний:

1. Удїлені позички:	
Стан з 1. груд. 289.115-71 к.	
силачено	5.897-96 "
удїлено	12.612-35 "
Стан з 31. грудня	295.830 кор. 10 сот.
2. Движимости	754 " 10 "
3. Льокації	27.353 " 13 "
4. Кошти спору	40 " 99 "
5. Кошти адміністраційні	5.585 " 04 "
6. Готівка	465 " 99 "
7. Друки для товариств	885 " 49 "
8. Папери фонду резервового і спеціальної резерви	697 " 05 "
Сума	331.611 кор. 89 сот.

Позички для товариств 99.020-34 к.

» на скрипти 101.852— »
» на векслі . 94.957-76 »
295.830-10 к.

Членів прибуло 5, убуло —, остає з кінцем грудня 1900 р. 312 членів з 700 декларованими удїлами в сумі 35.000 кор.

Стопа процентова від вкладок $4\frac{1}{2}\%$, від позичок $5\frac{1}{2}\%$ до 7% .

Львів, дня 13. січня 1901.

Дирекция.

Телеграми.

Відень, 22. січня. «Wiener Ztg.» оголошує цісарський патент, датований 20. січня, який еквікує державну раду на день 31. січня с. р.

Відень, 22. січня. Дневники доносять, що цісар знов заіменував президентом палати панів кн. Фр. Віндінґґера, першим віцепрезидентом кн. К. Аверсперґа, а другим гр. Гойоса-Шрінценштайна.

Відень, 22. січня. Президент міністрів др. Кербер конферував вчора пополудни з Яворским і Морсезм.

Прага, 22. січня. Вчора відбуло ся засідане виконуючого комітету радикальних, правно-державних стороництв (партії д-ра Бакси) в ціли спільної акції против Молодочехів. Після довгих нарад над внутрішньою ситуацією, ухвалено вибрати 4 делегатів і через них увійти в контакт з радикально-поступовим і народно-соці-

лістичним стороництвом для уложеня спільно і одноцільної тактики проти Молодочехів.

Медіолян, 22. Верді, один з найстарших і найплідніших живих композиторів є смертельно хорий. Стверджено тяжкі забуреня мозку і сензорно заатаковану. Вчера дістав апоплектичний атак і стан хорого є безнадійний.

Берлин, 22. січня. Бюро Вольфа оголошує телеграму гр. Вальдерзе-го з Пекіна 19. с. м.: З Тівтсїна вирушив вчера відділ під проводом майора Гофмана в околицю озера Чілікай на північний схід від Тівтсїна, щоби розігнати громадачі ся там розбійничі ватаги.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.

Програма від 16. до 31. січня 1900.

При співучасті військової музики 80 п. п.

1. Littke Carlson, джентельмен-карикатура.
2. Павло Conchas, король армат.
3. Hasson i Tenpu, їзда на кружляючій ся кулі.
4. Risa Nordström, субретка.
5. Les Lwuan, пантоміна «о півночи в млані».
6. Brathers Orelly, комічна акробація.
7. Miss, Josephine, продукція на ливві.
8. Franke, дуєт.
9. Трупа Prinzioly зі своїми подвійними смертельними скоками. — Початок о 8. год. вечером.

Що дня велике представлене. В недїлю і свята два представленя. Що пятниці High Life представлене. Білети вчасїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона, при ул. Кароля Людвика у Львові.

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень „ДНѢСТЕРЪ”

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Вел. Духовенству і всім вірним Впресов. Митрол. і Пресов. Еп. Ординариатам всіх трех енархїй, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскї зварида, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих.

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вивосить:

Фонд резервовий	245.814 кор. 52 сот.	} 486.145 кор. 93 сот.
Резерва премій	148.480 " — "	
» спеціальна	1.684 " 80 "	
Фонд основний	72.000 " — "	
» емеритальний	18.166 " 60 "	

Тарифи «Днѣстра» дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. До кінца 1899 року вивосили виплаченї шкоди 1,669.565 кор. 38 сот. Полїси «Днѣстра» приймає Банк красвий і Каси ещадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Святині, Городенці, Теревовлі і Залїщиках при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористивїйші услівя; представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускїм язичї. Зголошеня о удїленє агенцій в окрестностях, де нема близько агентів «Днѣстра», приймає ся. «Днѣстеръ» виплатив агентам по конєць 1899 р. провїзїї 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

К. СОЛИК

передше **МРОЗІНЬСКИЙ**

у Львові ул. Собїского ч. 7.

поручає всілякі роди **ФУТЕР.**

Футра до подорожи, мужескі і жіночі нагортки найновїйших фасонів, Ротонди, Сака, Дольманики, Катанки, Колиїри, Боа, Зарукавки, Шапочки дамскї, Шапки мужескі, Шкіри всякого рода, поодинокє і гуртом як також, **Верхи** готові до мужеских і жіночих футер.

Матерїї найновїйші на верхи в найбільшїм виборі.

Рівнож приймає на літо футра до переходку.

Цїни умірковані і низькі.

Хто ще не читав

ФРАНЦА МЕШКА:

Драма на селі

цїна 70 сот.

і того самого автора: **НАГУЛА**

цїна 30 сот.

оповіданя з житя Словінців в перекладї І. Кузїва

нехай як найскорше замовлять сї двї книжочки в Наук. Товар. ім. Шевченка, ул. Чарнецкого 26, або в Ставропїтїйскїй Книгарни ул. Руска у Львові.

Товариство взаїмного кредиту „ДНѢСТЕРЪ”

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10 (дім „Просьвіти”).

удїляє позички за оплатою $5\frac{1}{2}\%$ і 1% додатку на кошта адміністраційні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителїв або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першїм місци, до сплати в ратах на 3 до 10 літ. Свѣщеники, не посїдаючі реалностей, мусять крім поруки двох ручителїв предложити еще полїсу житєву; обезпечитись можна через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбїнацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4% .

— Удїл членскїй вивосить 50 кор., списове 2 кор. —

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Днѣстрѣ».

Інформації удїляє Дирекция листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень «Днѣстеръ».